

Фінансується
Європейським
Союзом

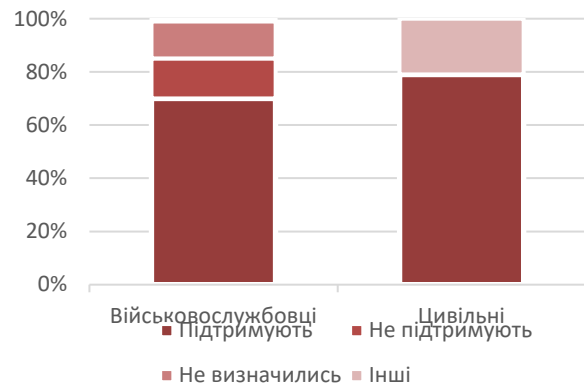
DANISH
REFUGEE
COUNCIL

Правовий бюлетень Данської ради у справах біженців (DRC): Випуск 106 | 1 — 31 серпня 2024 року

1. Україна ратифікувала Римський статут

Довідкова інформація: У 2014 та 2015 роках, після початку війни, Україна визнала юрисдикцію Міжнародного кримінального суду (МКС) на своїй території (у справах Майдану, а також у Криму та на Донбасі)¹. Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації розслідування ситуації в Україні було розпочато за спільним зверненням 42 держав-членів МКС у березні 2022 року.

Згідно з опитуванням, проведеним з 25 липня по 12 серпня 2024 року українською неурядовою організацією "Українська юридична консультативна група" у співпраці з Соціологічною групою «Рейтинг», більшість як цивільного населення, так і військовослужбовців України підтримують ратифікацію Римського статуту.²

Останні події: 21 серпня 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон №3909-IX](#), ратифікувавши Римський статут Міжнародного кримінального суду³. Цим актом Україна підтверджує⁴ визнання юрисдикції МКС:

- злочини проти людяності;
- геноциду та воєнних злочинів з 21 листопада 2013 року;
- злочин агресії з 17 липня 2018 року (дата набуття чинності поправок, прийнятих Асамблеєю держав-учасниць Римського статуту в Кампалі щодо злочину агресії⁵).

Юрисдикція МКС: В Україні юрисдикція Суду не поширюється на злочин агресії⁶, оскільки Російська Федерація не є учасником Статуту. МКС може переслідувати за злочин агресії, тільки якщо він скоєний особами з держав-

¹ Посилання на джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/247226257>

² Посилання на джерело: <https://ratinggroup.ua/en/research/ukraine/justice-context-russian-armed-aggression-assessments-and-moods-military-personnel.html>

³ Римський статут (повний текст), 1998, посилання на джерело: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf>

⁴ Посилання на джерело: <https://www.kmu.gov.ua/news/248466065>

⁵ Посилання на джерело: https://asp.icc-cpi.int/sites/asp/files/asp_docs/RC2010/AMENDMENTS/CN.651.2010-ENG-CoA.pdf

⁶ Відповідно до Римського статуту, злочин агресії означає планування, підготовку, розв'язування або здійснення особою, яка має можливість фактично здійснювати контроль над політичними або військовими діями держави або керувати ними, акта агресії, який за своїм характером, серйозністю та масштабами є явним порушенням Статуту Організації Об'єднаних Націй.

членів, які ратифікували поправки. Це означає, що до відповідальності за злочин агресії можуть бути притягнуті лише громадяни країн, які ратифікували Статут та поправки до нього.

Компетенція MKC

<ul style="list-style-type: none"> • військові злочини; • злочини проти людяності; • геноцид; • злочин агресії; <p>Зверніть увагу: MKC розслідує справи та виносить рішення лише щодо високопосадовців.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • У випадку України розглядатимуться воєнні злочини, злочини проти людяності та, ймовірно, геноцид. • Юрисдикція Суду поширюється на злочини, вчинені на території України, незалежно від громадянства підозрюваних. • Юрисдикція Суду не поширюється на злочин агресії. До відповідальності за злочин агресії можуть бути притягнуті лише громадяни країн, які ратифікували Статут. Російська Федерація його не ратифікувала.
--	--

Відшкодування шкоди та компенсації:

Ратифікація Римського статуту посилить спроможність України домагатися відшкодування збитків, зокрема через Цільовий фонд для жертв⁷, який забезпечує такі види відшкодування, як відновлення інфраструктури, реалізація соціальних та психологічних програм, а також пряма компенсація жертвам за фізичну, емоційну та психологічну шкоду. Хоча Фонд може працювати в країнах, які визнають юрисдикцію MKC, без ратифікації Статуту, водночас ратифікація посилить активну позицію України щодо відшкодування збитків та забезпечення підтримки жертвам злочинів.

Аргументи на користь ратифікації:

Незважаючи на те, що Україна вже визнала юрисдикцію MKC, ратифікація Римського статуту має важливий практичний сенс: до цього MKC мав права, а Україна – лише зобов'язання і не мала впливу на прийняття рішень та процеси співпраці в рамках MKC.

Права, які отримала Україна після ратифікації:

- Участь у роботі Асамблеї держав-учасниць Римського статуту;⁸
- Можливість пропонувати кандидатів на посади суддів і прокурорів та голосувати за їх призначення;
- Співпраця з MKC для запобігання тяжких злочинів та забезпечення покарання винних;
- Право брати участь у процедурах прийняття рішень організації з питань, що стосуються бюджету організації та розподілу коштів.

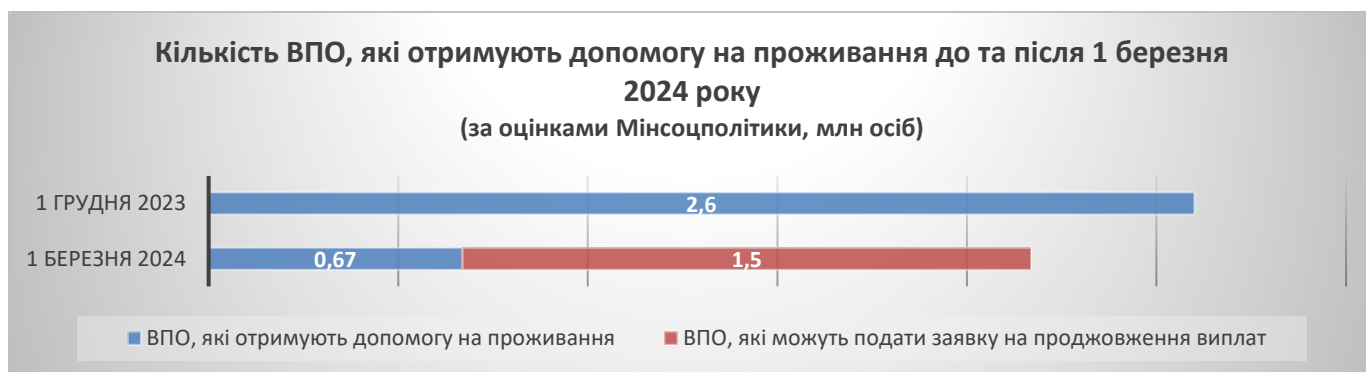
2. Чергові зміни до Порядку виплати грошової допомоги ВПО на наступний 6-місячний період

Довідкова інформація: Після повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні різко зросла. Уряд України прийняв низку нормативних актів, спрямованих на запобігання, мінімізацію та подолання негативних наслідків війни. Фінансова допомога ВПО стала найбільшою програмою соціального захисту, яку у 2023 році отримали майже 2,3 мільйона осіб.⁹

⁷ Посилання на джерело: <https://www.trustfundforvictims.org/index.php/en/about/vision>

⁸ Асамблея збирається щонайменше раз на рік і вирішує адміністративні питання в рамках МКП

⁹ Для отримання додаткової інформації, будь ласка, дивіться [Правовий бюлетень DRC, випуск 101](https://pro.drc.ngo/media/v2qd31f0/legal-alert-101-special-issue-on-idps.pdf), посилання: <https://pro.drc.ngo/media/v2qd31f0/legal-alert-101-special-issue-on-idps.pdf>

31 липня 2023 року Кабінет Міністрів ухвалив [Постанову №789](#), запровадивши призначення допомоги ВПО на 6 місяців з урахуванням перевірки матеріального стану, а пізніше [Постанова №94](#) від 26 січня 2024 року уможливила продовження виплати допомоги ще на 6 місяців з урахуванням критеріїв перевірки доходів.¹⁰

Останні події: 30 серпня 2024 року Кабінет Міністрів прийняв [Постанову №989](#), продовживши виплату допомоги ВПО ще на 6 місяців для певних категорій громадян. Таким чином, ВПО, для яких другий 6-місячний період розпочався після 1 березня 2024 року і які все ще підпадають під відповідні критерії¹¹, отримають допомогу ВПО ще на один 6-місячний період автоматично. Органи соціального захисту населення проведуть перевірку таких одержувачів допомоги на відповідність критеріям.

Продовження виплати допомоги. Якщо ВПО не було автоматично продовжено виплату допомоги, є можливість звернутися про продовження подавши заяву. Продовження виплати допомоги тепер можливе не більше ніж на два 6-місячних періоди, що замінює положення [Постанови №94](#), згідно яких продовження було можливе лише на один 6-місячний період.

Ретроактивність надання допомоги. Ще одним важливим нововведенням є те, що допомога ВПО може бути призначена заднім числом, якщо вона не була вчасно продовжена. Це можуть зробити органи соціального захисту населення після перевірки:

1. З'ясувавши, що особі не продовжили виплату допомоги автоматично;
2. Виявивши, що така особа не отримала допомоги, але мала на неї право.

У такому випадку допомога буде надана заднім числом за весь період, коли виникло право на її продовження, але не раніше 1 березня 2024 року. Це стосується лише тих ВПО, які отримували допомогу до 1 березня 2024 року, але з певних причин не отримали її автоматичного продовження, незважаючи на відповідність критеріям, що дають право на таке продовження.

Склад сім'ї ВПО. Також було переглянуто підхід до визначення складу сім'ї ВПО. Згідно зі змінами, до складу сім'ї ВПО не враховуються, зокрема:

- особи, які сплачують аліменти;
- особи, призвані на військову службу під час мобілізації.¹²

¹⁰ Для отримання додаткової інформації, будь ласка, дивіться Спеціальний випуск правового бюлетеня DRC № 101, посилання: <https://pro.drc.ngo/media/v2qd31f0/legal-alert-101-special-issue-on-idps.pdf>

¹¹ Тобто пенсіонери, розмір пенсії яких станом на 1 січня 2024 року не перевищує 9 444 грн (чотири прожиткових мінімуми для осіб, які втратили працездатність); особи з інвалідністю I або II групи, діти з інвалідністю віком до 18 років, діти з рідкісними захворюваннями; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, особи віком до 23 років, а також прийомні батьки та усиновителі. Для отримання додаткової інформації, будь ласка, дивіться Спеціальний випуск правового бюлетеня DRC № 101, посилання: <https://pro.drc.ngo/media/v2qd31f0/legal-alert-101-special-issue-on-idps.pdf>

¹² Включаючи осіб, які безпосередньо залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони у складі Збройних Сил України, інших утворених відповідно до закону військових формувань.

Це призводить до двох важливих висновків:

- До середньомісячного сукупного доходу не включаються доходи осіб, які сплачують аліменти.
- Такі особи не враховуються при прийнятті рішення про призначення допомоги ВПО та проведенні відповідних розрахунків.

Приклад відповідних розрахунків для сім'ї з 3 осіб (2 працездатних дорослих, одного з яких було мобілізовано до початку 2-го 6-місячного періоду виплат, та дитина), які мають право на отримання допомоги ВПО у порівнянні до та після внесення змін:

До	Після
<ol style="list-style-type: none"> Сім'я має право на отримання допомоги ВПО у розмірі 7 000 грн. на місяць (2 000 грн. на кожного дорослого та 3 000 грн. на дитину) протягом перших 6 місяців. Сім'я не підпадає під критерії перевірки нужденності та не продовжує отримувати допомогу ВПО на 2-й 6-місячний період, оскільки доходи одного за дорослих, якого було мобілізовано, враховуються для розрахунку середньомісячного доходу сім'ї. 	<ol style="list-style-type: none"> Сім'я має право на отримання допомоги ВПО у розмірі 7 000 грн. на місяць (2 000 грн. на кожного дорослого та 3 000 грн. на дитину) протягом перших 6 місяців. Сім'я продовжує отримувати допомогу ВПО на 2-й 6-місячний період, але в розмірі 5 000 грн. (2 000 грн. на дорослого і 3 000 грн. на дитину) у зв'язку з тим, що один з дорослих, якого було мобілізовано, не враховується до складу сім'ї для цілей розрахунку допомоги ВПО¹³.

Зверніть увагу: Якщо особі було призначено допомогу ВПО, виплати зберігаються на весь 6-місячний період. Якщо у складі сім'ї відбуваються зміни, наприклад, особа призивається на військову службу, що призводить до зменшення кількості членів сім'ї які враховуються при наданні допомоги, розмір допомоги перераховується.

3. Уряд запустив пілот з державної реєстрації актів цивільного стану за межами України з проставленням апостиля

Довідкова інформація: У більшості випадків консульські установи України за кордоном можуть здійснювати реєстрацію актів цивільного стану для українців лише в тому випадку, якщо вона не була проведена компетентним органом іноземної держави.

Наприклад, у випадку реєстрації народження громадянина України за кордоном процес виглядає наступним чином:¹⁴

Загалом, така процедура має ряд негативних аспектів, в тому числі:

¹³ Якщо особа вже отримувала допомогу ВПО до призову на військову службу, така допомога зберігається на весь 6-місячний період, але не підлягає подальшому продовженню на наступний період.

¹⁴ Процедура є узагальненою і не містить жодних особливостей, які можуть відрізнитися в кожній іноземній державі.

- **Час очікування.** Законодавство передбачає вимогу зареєструвати дитину протягом місяця після народження, але поточна процедура може зайняти до півроку, враховуючи черги в консульських установах та час, необхідний для отримання паспорта.
- **Вартість.** Процедура є досить дорогою. Незважаючи на те, що процедура реєстрації є безкоштовною, витрати на переклад і легалізацію залишаються високими¹⁵.
- **Проблеми з доступом.** Ця перешкода включає в себе:
  - доступ до установ за кордоном. Наприклад, у Франції є лише одна консульська установа України в м. Париж, що не завжди доступно для осіб з віддалених регіонів.
  - доступ до пільг та послуг (як адміністративних, так і соціальних) в Україні. Для звернення за соціальною допомогою або послугами обов'язковою умовою є наявність документів, що засвідчують цивільний стан. Уряд України запровадив можливість подавати заявки онлайн для більшості програм та послуг, що спрощує загальний процес подання заявок та значно скорочує час їхнього розгляду. Але для подання заяви онлайн необхідно, щоб документи були доступні в українських реєстрах, що є неможливим у випадку, якщо документ виданий іноземними державними органами.¹⁶
  - Інша проблема доступу виникає, коли іноземне свідоцтво втрачене або пошкоджене. Повторна видача таких документів вимагає звернення до іноземних органів для отримання копії, що в більшості випадків здійснюється шляхом особистого звернення.

Щоб вирішити питання доступу та забезпечити громадянам України, які проживають за кордоном, можливість отримати українські документи про реєстрацію актів цивільного стану відповідно до українських стандартів, Кабінет Міністрів вирішив внести зміни в чинне законодавство.

Останні події: 12 липня 2024 року Кабінет Міністрів ухвалив [Постанову №817](#), якою запровадив пілотний проєкт щодо державної реєстрації актів цивільного стану та видачі документів про державну реєстрацію актів цивільного стану за межами України з проставленням апостиля.¹⁷

Постанова передбачає державну реєстрацію народження, шлюбу, розірвання шлюбу та смерті на підставі документів про державну реєстрацію актів цивільного стану, виданих компетентними органами іноземної держави щодо громадян України:

Крок 1. Особа отримує іноземний документ про цивільний стан¹⁸, легалізує його або проставляє апостиль та перекладає на українську мову;

Крок 2. Особа звертається до відокремлених підрозділів Міністерства юстиції¹⁹ для видачі документа про цивільний стан відповідно до українських стандартів;

¹⁵ Наприклад, відповідно до [Наказу МЗС України №182 від 2018 року](#), консульський збір за вчинення консульських дій закордонними дипломатичними установами України становить: легалізація (за один документ) — 50 доларів США, засвідчення справжності кожного підпису на документах, у тому числі підпису перекладача — 20 доларів США, засвідчення вірності перекладу документів з однієї мови на іншу (за одну сторінку) — 40 доларів США. Посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-18#Text>

¹⁶ Звернення за соціальною допомогою та послугами з документами, виданими іноземними органами влади, все ще можливе особисто, але це пов'язано з бар'єрами доступу та значним часом на обробку документів.

¹⁷ Апостиль – це міжнародне засвідчення, яке можна порівняти з нотаріальним засвідченням і використовується для перевірки автентичності іноземних офіційних документів. Апостиль застосовується лише серед 127 держав-учасниць Гаазької конвенції про апостиль, які визнають його як форму юридичного засвідчення автентичності, що усуває необхідність подальшої дипломатичної або консульської легалізації офіційних документів. Апостиль на документах українського зразка в даному випадку є необхідним для безперешкодного використання документів за кордоном.

¹⁸ Наприклад, свідоцтво про народження, шлюб, розлучення або смерть.

¹⁹ Установи, що надають адміністративні послуги за кордоном.

Крок 3. Особа отримує свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану²⁰ та витяги з Державного реєстру актів цивільного стану громадян з проставленим на них апостилом .

Загалом процедура залишається незмінною, державна реєстрація народження, шлюбу, розірвання шлюбу, смерті здійснюється компетентними органами іноземних держав і має бути належним чином легалізована/апостильована. Але на підставі іноземних документів з'являється можливість отримати українську реєстрацію того ж самого цивільного акту, що призведе до:

- внесення відповідних даних до українських реєстрів, що означає, що документи стануть доступними в електронному вигляді;
- видача документів українського зразка. Процедура відновлення документів у разі їхньої втрати або пошкодження буде значно простішою, оскільки не потрібно буде звертатися до компетентних органів іноземної держави.

Зверніть увагу: Оригінал документа про державну реєстрацію акту цивільного стану, виданий іноземною державою, повертається заявнику після виготовлення копії документа, засвідченої особою, яка здійснила таку реєстрацію. Повертаючись до прикладу зі свідоцтвом про народження, буде два рівноцінних свідоцтва – іноземного зразка та українського.

4. Парламент дещо змінив послуги з видачі паспортів

9 травня 2024 року Верховна Рада ухвалила [Закон №3709-IX](#)²¹, який вносить зміни до положень, що стосуються окремих адміністративних послуг, які надаються громадянам України, в тому числі за кордоном. Одні з цих принципових змін стосуються видачі внутрішніх паспортів та паспортів для виїзду за кордон, а саме:

- Український паспорт видається довічно особам, які досягли шістдесяти п'яти років. Раніше особам старше вісімнадцяти років (включаючи людей похилого віку) видавали паспорти терміном дії лише на 10 років. Нещодавні зміни скасували вимогу для осіб старше 65 років поновлювати внутрішній паспорт, для даної категорії осіб паспорт є безстроковим. Таким чином було вирішено деякі проблеми з доступом для людей похилого віку.
- Запроваджено нову адміністративну послугу з одночасного оформлення внутрішнього паспорта та паспорта для виїзду за кордон з відповідною оплатою:
  - Нетермінова видача (20 робочих днів) – 0,3 прожиткового мінімуму;²²
  - Термінова видача (7 робочих днів) – 0,6 прожиткового мінімуму.²³

5. Пілотний проект з надання соціальних послуг: «гроші ходять за людиною»

Довідкова інформація: Соціальні послуги можуть надаватися в екстреному (кризовому) порядку. У таких випадках послуги надаються в день звернення та безоплатно. Такі послуги включають консультування, надання притулку, догляд, підтримане проживання, короткотермінове проживання, натуральна допомога, транспортні послуги тощо. У разі необхідності продовження надання соціальних послуг, надання послуг здійснюється за рахунок отримувача.

²⁰ Також стосується отримання відповідних документів повторно.

²¹ Закон набув чинності 19 серпня 2024 року.

²² Прожитковий мінімум для працездатних осіб на 1 січня 2024 року становить 3 028 гривень. Отже, плата на 2024 рік становить 908 грн.

²³ Прожитковий мінімум для працездатних осіб на 1 січня 2024 року становить 3 028 гривень. Отже, плата за 2024 рік становить 1 817 гривень.

Надавач соціальних послуг проводить оцінку потреб, складає індивідуальний план та укладає договір, в якому зазначається вартість надання послуг. Отримувач соціальних послуг може звернутися до держави за компенсацією вартості послуг.

Останні події: 6 серпня 2024 року Кабінет Міністрів ухвалив [Постанову №888](#), якою запровадив пілотний проєкт із надання стаціонарного догляду та послуг підтриманого проживання літнім внутрішньо переміщеним особам (ВПО) та особам з інвалідністю. Проєкт базується на принципі "гроші ходять за людиною" і реалізується в наступні етапи:

1. Звернення

Людина звертається до Управління соціального захисту населення (або іншого компетентного органу).

Незважаючи на те, що пілотний проєкт орієнтований на ВПО, в період надання соціальної послуги стаціонарного догляду допомога ВПО не виплачується.

2. Прийняття рішення

Компетентний орган перевіряє бюджетні можливості та проводить комплексну оцінку індивідуальних потреб.

3. Вибір надавача соціальних послуг

Якщо людина має право на соціальні послуги, то їй надається допомога (у разі потреби) у виборі надавача соціальних послуг.

4. Відкриття спеціального банківського рахунку

Людина відкриває спеціальний банківський рахунок у ПриватБанку (або іншому банку) та укладає договір з надавачем соціальних послуг.

Всі витрати на проїзд осіб, які потребують соціальних послуг, покриваються за рахунок таких осіб і не підлягають компенсації.

5. Оплата послуг

Людина щомісяця отримує гроші на спеціальний банківський рахунок і може використовувати їх лише для оплати соціальних послуг. Вартість послуг розраховується урядом. Отримувач може укласти договір з надавачем соціальних послуг, якщо вартість послуг перевищує розрахований урядом ліміт на соціальні послуги, але тоді доплата суми перевищення здійснюється людиною за власний кошт.

Зверніть увагу: Гроші, отримані на спеціальний банківський рахунок для оплати соціальних послуг, не враховуються при підрахунку сукупного місячного доходу домогосподарства.

Цей правовий бюлетень розроблений за проєктом, що фінансується в рамках цивільного захисту та гуманітарної допомоги Європейського Союзу.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроєктів або чинного законодавства. Відповідальність за зміст бюлетеня несуть виключно автори. Погляди, висловлені в цьому документі, жодним чином не повинні сприйматися як відображення офіційної позиції Європейського Союзу чи Данської ради у справах біженців (DRC). Ні Європейська комісія, ні DRC не несуть відповідальності за будь-яке використання інформації, що міститься в ньому.